

Dit gooi ik nooit weg

ROB VAN OLM

Dit
gooi ik
nooit weg

Bijzondere verhalen
over persoonlijke
voorwerpen

© 2021 Rob van Olm
© 2021 Ezo Wolf Uitgevers, Sint Pancras

Vormgeving: Sproud, Haarlem

ISBN: 9789083144351 / NUR: 688

De meeste stukken hebben eerder in Max Magazine gestaan.
De uitgever heeft getracht alle rechthebbenden te traceren. Mocht u desondanks menen rechten te kunnen uitoefenen, dan kunt u contact opnemen met de uitgever. Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de uitgever.

Ezo Wolf

VOORWOORD

In tegenstelling tot mijn vrouw Ingrid ben ik niet zo van het bewaren. Eerlijk gezegd; ik gooi graag dingen weg. Eens in de zoveel tijd word ik overvallen door een opruimwoede en dan knikker ik alles dat ik een jaar lang niet heb aangeraakt in de vuilnisbak. Ik ga van de regel uit dat als je een jaar lang een voorwerp niet nodig hebt gehad, dat daarna ook niet gaat gebeuren.

Maar er zijn uitzonderingen die de regel bevestigen, bedacht ik bij het lezen van de verhalen uit de rubriek Dit gooi ik nooit weg. Ook ik, die dus graag opruimt en weinig waarde hecht aan materiële zaken, heb voorwerpen die ik nooit weg zal doen. Bijvoorbeeld de videobanden waar mijn twee zoons Tim en Diederick in hun jonge jaren op staan.

En ander voorwerp dat ik altijd zal bewaren is het overhemd van mijn broer Henk. Hij heeft ooit een van zijn overhemden in mijn kledingkast gehangen. Henk is in 2002 op 45-jarige leeftijd aan aids overleden. Ik draag het shirt nooit, maar het blijft daar hangen.

Soms zit er veel meer vast aan alledaagse voorwerpen dan we in eerste instantie denken. Dat zult u merken na het lezen van dit boek dat vol staat met bijzondere verhalen over persoonlijke voorwerpen.

Veel leesplezier,

Jan Slagter
directeur Omroep MAX

INLEIDING

Iedereen maakt het wel eens mee; de boel moet opgeruimd worden. Voorwerpen gaan door je handen, de meeste gooi je achteloos in de vuilniszak. Maar ineens heb je iets vast waarover je twijfelt. Beelden komen naar voren en je besluit het niet weg te gooien, maar geeft het een plaats in je huis.

Zo is het bij mij ook gegaan. In de kelder vond ik een houten spaarpotje uit mijn jeugd met mijn naam erop. Meteen voelde ik de trots die ik als kind had gekend als ik naar het houten bakje keek, maar ook het bijhorende verdriet. Ik besloot er een verhaaltje over te schrijven. Daarna mailde ik naar vrienden of ze een voorwerp hadden waarover ik hen mocht interviewen. Ik raakte verrast door de prachtige, vaak aandoenlijke verhalen die de gesprekken opleverden. Max Magazine gaf mij de mogelijkheid ze te publiceren. Lezers reageerden enthousiast, waardoor mijn verzameling verhalen groeide. Het bijzondere daarbij was dat de (veelal oudere) lezers met voorwerpen uit de oorlog kwamen. In mijn werk als journalist heb ik vroeger regelmatig onderwerpen uit die tijd behandeld, maar door deze voorwerpen met hun verhalen scheen er onverwacht een ander licht over deze jaren. Een bijzondere manier van geschiedschrijving. Ik weet nu dat voorwerpen, meer nog dan foto's, herinneringen vasthouden. Diverse keren heb ik gehoord dat mensen door deze rubriek onwillekeurig anders naar voorwerpen zijn gaan kijken.

Alleen daarom al ben ik blij dat dit boek verschijnt. Vlak voor de deadline bezocht in een herdenkingsbijeenkomst van de Rotterdamse kunstenaar een fotograaf Harry Sengers, met wie ik op school had gezeten, maar met wie het contact verloren was gegaan, zoals dat gaat. Ik raakte in gesprek met zijn weduwe Tanneke Barendregt en begreep dat Harry zijn leven lang hetzelfde had nagejaagd als ik met dit boek: namelijk verhalen achter gewone voorwerpen belichten. Daarom ben ik er trots op dat ik het boek met haar herinnering aan Harry kan afsluiten. Tot slot dank ik alle personen die mij hun verhalen hebben verteld. Het was iedere keer weer een genoegen naar hen te luisteren. Fotograaf Ton Mosheuvel dank ik voor zijn enthousiaste inzet.

K.Schippers dichtte ooit:

als je goed

om je heen kijkt

zie je dat alles

gekleurd is

Ik zou eraan willen toevoegen: ... *en dat gebruiksvoorwerpen door mensen zijn gemaakt.*

Rob van Olm

DE SPAARPOT

‘Grapjes maken werd een doodzonde’

Rob van Olm is in 1947 in Delft geboren en woont in Rotterdam. Hij was taalvaardigheidstrainer, werkte voor de VPRO- radio en publiceerde, romans, journalistieke boeken en kinderboeken.

Op mijn servieskast staat een spaarpotje, waarop mijn naam staat: Robbie. Vijfzestig jaar geleden gekregen, samen met mijn broer en zus, toen twaalf en tien jaar. Drie spaarpotjes die naast elkaar op de kast stonden: Wimmie, Cobie, Robbie. Ik keek er zo graag naar, ik dacht werkelijk dat het heel bijzonder was om een spaarpot te hebben met mijn eigen naam erop. Het was best een leuk gezin. Mijn ouders hadden een slagerij. Alle mensen uit de buurt kwamen er, kleurrijke Rotterdamse figuren als de scharensleep Bram Hutteman, vleesbezorgers als de oud-bokser Job Roos. Fijne mannen waren dat. Mijn moeder schonk koffie voor hen in, als ze bij het hakblok stonden te kletsen en grapjes maakten, zo gezellig. Ik stond er vaak met mijn neus tussen en nog steeds houd ik van dat soort praatjes. Dat verdween allemaal toen mijn zusje op haar twaalfde overleed. Overal in de buurt werden lakens voor de ramen gespannen.

Alles veranderde. Ik begreep er niets van, mijn moeder werd onbereikbaar, mijn vader staarde voor zich uit, mijn grote broer onzichtbaar. Grapjes maken werd een doodzonde. Na de dood van mijn ouders vond ik in een doos mijn spaarpotje, zonder deksel. Ik nam het mee, maar legde het ergens in de kelder neer, zoals ik altijd met het verdriet was omgegaan. Tot ik het jaren later vond bij het opruimen en het bijna weggooide. Blij dat ik het niet heb gedaan. Het staat nu op de servieskast, tussen prullaria. De herinnering aan verdriet is eraf, het geeft me wonderlijk genoeg toegang tot een geluksgevoel dat je alleen als kind kunt ervaren. Wat ik een mooie gedachte vind, is dat iemand het toch gemaakt moet hebben, de stukjes hout heeft gezaagd en zorgvuldig gelijmd. Hij heeft over de vorm nagedacht, en tot slot onze namen erop geplakt: Wimmie, Cobie en Robbie.

DE RING

‘Ze zou een
teken geven
van licht’

Frédérique Spigt is in 1957 in Rotterdam geboren, waar ze nog steeds woont.
Opleiding: Willem de Kooning Academie in Rotterdam. Naast kunstenaar is ze zangeres en actrice. In 2020 verscheen haar dichtbundel: *Misanthrop*.

Mijn moeder en de ring om haar vinger. Ik keek er graag naar als kind. Ze beloofde me toen al dat ik hem na haar dood zou krijgen. Ze zei ook: ‘Als er leven is na de dood, zal ik een teken geven van licht.’ Een groot gedeelte van haar leven heeft ze in Indonesië gewoond. Ze overleefde het Jappenkamp, maar wat ze daar had meegemaakt overschaduwde haar en ons leven, hoewel ze er nooit over sprak. Ze was lief, maar ook onbereikbaar voor me, waardoor ik altijd een gemis heb gevoeld. Ze was ook spiritueel. Zo werd ze ooit wakker en riep tegen mijn vader dat er mensen verdronken. Dat was de watersnoodramp in 1953.

Op een dag moest ik optreden in restaurant Parkzicht. Omdat ik voor het eerst met mijn strikkwartet optrad, was ik erg nerveus en droeg daarom de ring, wat me vertrouwen gaf. Na het optreden zakte ik aan de bar door met Loes Luca, Rijk de

Gooyer en Theo van Gogh. Behoorlijk aangeschoten kwam ik thuis en liet de hond nog uit, in euforische stemming. De volgende dag miste ik de ring. Ik belde Parkzicht en vroeg of ze alles wilden doorzoeken. Dat hebben ze gedaan, tot en met de vuilniszakken toe. Zelf struinde ik Spangen door, waar ik toen woonde, en zocht alle stoeptegels af. Tien dagen later, het had al een week gesneeuwd, liep ik weer door de wijk. Ik keek naar boven, zag de sterren in een glasheldere hemel en riep wanhopig: ‘Mam, geef me alsjeblieft de ring terug.’ Ik keek naar beneden, een meter voor me lag haar ring in de sneeuw. Later gebeurde er nog iets wonderbaarlijks. Tijdens een optreden vertelde ik dit verhaal. Terwijl ik de zin van mijn moeder citeerde: ‘Als er leven is na de dood, zal ik een teken geven van licht,’ ontplofte er een lamp in de zaal. Iedereen lachte, ze dachten dat het erbij hoorde.

HET SCHILDERIJ

‘Dit is
mijn vader,
riep hij uit’

Huub Knuvers is in 1941 in Rotterdam geboren. Hij is nog steeds werkzaam als standwerker op de markt in Rotterdam.

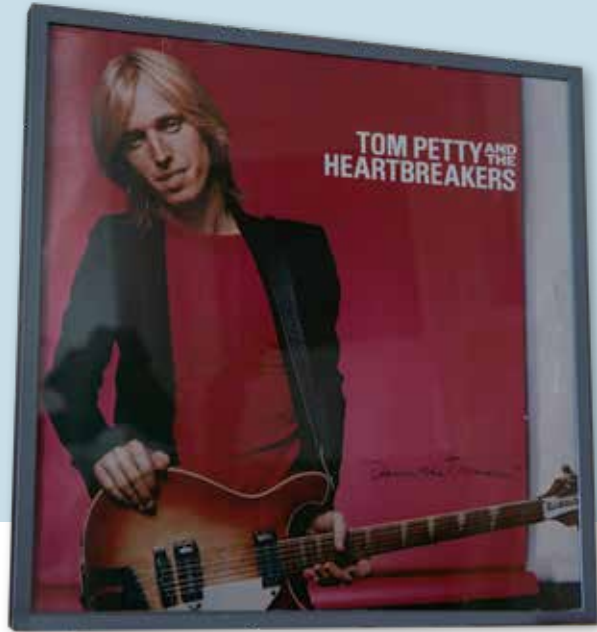
Sinds 1970 ben ik in het bezit van een schilderij van Adriaan de la Rivière, die in 1898 een jaar in Rotterdam verbleef. Daar schilderde hij dit tafereel. Het is een afbeelding van een standwerker op de Rotterdamse markt. Omdat ik naast de handel in antiek ook standwerker was, wilde ik het graag hebben. Ik heb meer werk van De la Rivière gehad en weer verkocht, maar dit heb ik altijd behouden.

Je ziet dat de standwerker op een tafel staat en bananen verkoopt. Mijn vader, die een bekend standwerker was deed precies hetzelfde. Ook hij stond altijd op een verhoging en verkocht vaak bananen. ‘En dan doe ik er voor u nog eentje gratis bij. Nou vooruit, twee bananen, erbij, nog eentje voor uw zus.’ Dat soort werk. Mijn vader herkende de standwerker op het schilderij meteen: ‘Maar dat is Isaac Lipschits, een oude vriend van mij.’ Hij vertelde dat Lipschits hem ooit had geholpen toen hij in financiële nood verkeerde.

Ik heb het vak van standwerker van mijn vader geleerd en ben zelfs een paar keer kampioen van Nederland geweest. Op een dag deed ik mee aan een concours in Groningen, waar de zoon van voornoemde Lipschits in de jury zat, ook Isaac genaamd. Hij was inmiddels hoogleraar in Groningen. Hij is de schrijver van het prachtige boek Onbestelbaar, waarin hij beschrijft hoe zijn familie werd weggevoerd. Die dag is het mij helaas ontgaan dat Isaac een kaars kreeg overhandigd, waarop een afdruk van dat schilderij met zijn vader stond.

Ik heb van anderen gehoord dat hij erg ontroerd was toen hij de afbeelding op die kaars zag. ‘Dit is mijn vader,’ moet hij hebben uitgeroepen.

Jarenlang ben ik van plan geweest Isaac Lipschits te vertellen dat ik het schilderij in bezit heb, waarop zijn vader staat afgebeeld. Het is er helaas nooit van gekomen. Lipschits overleed in 2008.

DE LP VAN TOM PETTY

‘Zijn muziek
schenkt me geluk
en troost’

Elvin Post is in 1972 in Rotterdam geboren, waar hij, na een lang verblijf in Amerika, weer woont. In 2004 won hij de Gouden Strop voor zijn misdaadroman: *Groene vrijdag*.

Een paar jaar geleden kreeg ik van mijn vader een ingelijste LP van Tom Petty, ‘Damn the torpedoes’. Het was een fijnzinnig gebaar van hem, als geen ander weet hij wat de muziek van Tom Petty voor mij betekent. De plaat stond vroeger bij hem in de kast. Als jongere wil je in eerste instantie geen muziek van je ouders draaien, maar Tom Petty raakte mij meteen. Wat dat nou precies is? Ik zou het niet weten. Ik verstond de tekst nauwelijks, die ben ik pas later gaan bestuderen. Het moet een gevoel geweest zijn, anders kan ik het niet omschrijven. Een gevoel dat altijd bij me is gebleven. Zijn muziek vormt een basis waarop ik altijd kan terugvallen. Ze schenkt me geluk, maar zeker ook troost. In veel van mijn boeken verwijs ik op de een of andere manier wel naar hem. Ik heb slecht één concert van Tom Petty bijgewoond, dat was in de Heineken

Music Hall. Ik werkte toen voor het Algemeen Dagblad en vroeg bij Mojo een interview met hem aan. Daar is het helaas niet van gekomen. Toen hij in 2017 op bijna 67-jarige leeftijd overleed, was dat een persoonlijk verlies voor mij. Er gebeurde in die periode een aantal ‘toevallige’ dingen, waarvan ik er één zal vermelden. In het weekend na Petty’s overlijden, sprak ik met een vriend af in café Ari. Ik overwoog het nummer ‘Into The Great Wide Open’ mee te nemen om daar te laten draaien, maar vond het uiteindelijk toch te sentimenteel. Terwijl we op het terras zaten, stond er een straatgitarist te spelen, met maar vier snaren. Het klonk van geen kant. Plotseling komt hij aan mijn tafel staan en slaat de eerste akkoorden van het lied glaszuiver aan. Hij keek omhoog en wees naar de hemel.

HET GLAS

‘Een vrijzinniger geest heb ik nooit meer ontmoet’

Ruben Oppenheimer is in 1975 in Maastricht geboren, waar hij nog steeds woont. Hij werkt als cartoonist voor voor o.m. NRC Handelsblad en de Limburger.

Na mijn studie grafische vormgeving die ik in Antwerpen afrondde, wist ik niet waar en hoe ik mijn leven moest voortzetten. Bij toeval ontmoette ik een vriend, die op visite ging bij de oude kunstenaar Akke Goris die in een prachtig huis aan de rand van Maastricht woonde. Ze vertelde toen dat ze een ruimte te huur had, dus diezelfde week trok ik bij haar in. Het is de beste beslissing van mijn leven geweest, want een fijnere, leukere, vrijzinniger geest had ik niet kunnen ontmoeten. We scheelden zestig jaar, zij uit 1917, ik uit 1975, maar we kregen een geweldige vriendschap. Ze kon me onder tafel drinken en rookte er nog een joint bij ook. Nadat ik mijn toenmalige vriendin op overspel betrapte, zei Akke: ‘Ach jongen, het is maar seks.’ We hebben wat gelachen, maar ook ruzie gemaakt, waarna we elkaar huilend in de armen vielen. Ze gaf vaak feesten en zo leerde ik ook haar vrienden kennen, unieke mensen, van achttien tot tachtig.

Op een dag bood ze me haar huis te koop aan, omdat ze in de buurt van haar zus wilde gaan wonen. Het werd een emotionele tijd met als hoogtepunt, of dieptepunt, de laatste rosé die we samen in haar prachtige tuin dronken. Ik hoor de verhuizer nog zeggen: ‘We hebben alles ingepakt mevrouw, we kunnen weg.’ Ze stapte in de verhuishuiswagen en weg was ze. Toen ik het huis binnenstapte, met haar glas in mijn hand, waarin nog een laatste slok rosé zat, was het volkomen zielloos. Ik heb haar glas op de vensterbank neergezet en het daar jaren laten staan, terwijl het vuil aankoekte en dode insecten de bodem bedekten. In 2018 verkocht ik het huis, omdat mijn toenmalige vrouw dat wilde. Terwijl ze de spullen uitpakte, zag ik dat ze het glas van Akke wilde afwassen. Nog net op tijd rukte ik het uit haar handen, zodat ik het DNA van Akke heb bewaard. Ze is 99 jaar geworden. Het glas heb ik nog steeds. Mijn vrouw niet meer.